

O'QITISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN UNUMLI FOYDALANISH

Nasrullayeva Tozagul Suhrobovna

(SamDCHTI o'qituvchisi)

Mavlonova Gulnora Abdigani kizi

(SamDCHTI magistranti)

***Annotatsiya:** Mazkur maqola pedagogik texnologiyalarga bag'ishlangan. Innovatsion va pedagogik texnologiyalar muammolari, masalalarini o'rganayotgan o'qituvchi professorlar, amaliyotchi tadqiqotchilarning ta'kidlashicha, pedagogik texnologiya – bu faqatgina axborot texnologiyasi bilan bog'liq shuningdek o'qitish jarayonida qo'llanishi lozim bo'lgan Axborot kompyuter texnologiyalari, masofaviy o'qish, yoki har xil texnikalardan foydalanish deb ataladi.*

***Tayanch so'zlar:** analiz, sintez, o'quvchi, talaba, faoliyat, fikr, texnologik xarita.*

Pedagogikaning asosi bu - o'qituvchi va o'quvchi-talabaning belgilangan maqsaddan kafolatlangan natijaga hamkorlikda erishishlari uchun tanlagan texnologiyalar muhim rol o'ynaydi, ya'ni dars jarayonida, maqsad bo'yicha kafolatlangan natijaga erishishda qo'llaniladigan har bir ta'lim texnologiyasi professor-o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida tashkil etilgan hamkorlik faoliyatini rivojlantira olsa, har ikkalasi tomon ham kutilgan ijobiy natijaga erisha olsa, o'quv jarayonida o'quvchi-talabalar erkin fikrlay olsalar, ijodiy ishlay olsalar, izlansalar, analiz va sintez qila olsalar, o'zlari xulosa qila olsalar, o'z-o'ziga baho bera olsa, o'qituvchi esa ularning bunday faoliyatlari uchun imkoniyat va sharoit yarata olsa, ana shular o'qitish jarayonining asosiy bo'g'ini hisoblanadi[1]. Har bir mavzu, dars, o'quv jarayonining o'ziga xos texnologiyasi mavjud, ya'ni o'quv jarayonidagi

pedagogik texnologiya – bu yakka tartibdagi jarayon hisoblanib, u ta'lim oluvchilarning ehtiyoj va talabidan kelib chiqqan holda bir maqsadga yo'naltirilgan, oldindan reja qilingan va kafolatlangan natija berishiga qaratilgan pedagogik jarayon hisoblanadi.

O'qituvchi va o'quvchi-talabani maqsaddan natijaga erishishda qanday texnologiyani tanlashlari ular ixtiyorida, chunki har ikkala tomonning asosiy maqsadi aniq natijaga erishishga qaratilgan, bunda o'quvchi-talabalarning bilim saviyasi, guruh xarakteri, sharoitga qarab ishlatiladigan texnologiya tanlanadi[2].

Shu bilan bir qatorda, o'qitish jarayonini oldindan loyihalashtirish zarur, bu jarayonida o'qituvchi o'quv predmetining o'ziga xos tomonini, mavjud moddiy va ma'naviy shart-sharoitlarni, AKT vositalarini, eng asosiysi, o'quvchi-talabalarning imkoniyat va ehtiyojini hamda ularning hamkorlikdagi faoliyatni tashkil eta olish qobiliyatlarini hisobga olishi kerak. Shundagina kerakli va kafolatlangan natijaga erishish mumkin. Qisqa qilib aytganda, o'quvchi-talabani ta'limning markaziga olib chiqish kerak.

O'qituvchi tomonidan har bir darsni yaxlit holatda ko'ra bilish va uni tasavvur etish uchun bo'lajak dars jarayonini loyihalashtirib olish kerak.

Bunda o'qituvchiga u tomonidan bo'lajak darsning texnologik xaritasini tuzib olishi katta ahamiyatga egadir, chunki darsning texnologik xaritasi har bir mavzu, har bir dars uchun o'qitilayotgan predmet, fanning xususiyatidan, o'quvchi-talabalarning imkoniyati va ehtiyojidan kelib chiqqan holda tuziladi.

Bunday texnologik xaritaning tuzish oson emas, chunki buning uchun o'qituvchi pedagogika, psixologiya, xususiy metodika, pedagogik va axborot texnologiyalaridan xabardor bo'lishi, shuningdek, juda ko'p metod va usullarni bilish kerak bo'ladi. Har bir darsning rang-barang, qiziqarli bo'lishi avvaldan puxta o'ylab tuzilgan darsning loyihalashtirilgan texnologik xaritasiga bog'liq.

O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni va «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi»da yosh avlodni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda xalqning boy intellektual merosi va umumbashariy qadriyatlari asosida zamonaviy madaniyat

va iqtisodiyotning pedagogik shakl va vositalarini ishlab chiqish, amaliyotga joriy etishga alohida ahamiyat berilgan.

Shu jihatdan ham umumiy o'rta ta'lim maktablarida davlat ta'lim standartlari bo'yicha ko'zda tutilgan iqtisodiy ta'lim va iqtisodiy tarbiyani takomillashtirish, uni o'quvchilar ongiga singdirib borib, iqtisodiy tafakkurni shakllantirish muammosi dolzarbdir.

Chunki har bir o'quvchi-talaba bozor munosabatlari rivojlanib borayotgan bir davrda – uni o'rab turgan iqtisodiy voqyelikni, unda kechayotgan jarayonni anglashi, tadqiq va tahlil qilib, xulosalar chiqarish imkoniga ega bo'lishi lozim. Bu esa har bir fuqarodan iqtisodiyot nazariyasining asoslaridan xabardor bo'lishini, uni amalda joriy qilish yo'l va vositalarini talab darajasida o'zlashtirishini taqozo etadi. Bu masalalar, asosan, o'quv muassasalarida amalga oshiriladi.

O'quvchi-talabalar bosqichma-bosqich uzluksiz ta'lim jarayonida iqtisodiy bilim asoslarini o'rganish mobaynida ularning tafakkurlari ham shakllana boradi. Ular quyidagi bilimlar majmui bo'lib xizmat qiladi: shaxsning ehtiyoj imkoniyatlarini hisobga olib, aniq reja va dasturlar tuzib, o'ziga xos uslub va metodlar asosida amalga oshirishda; shaxsning mustaqil faoliyatida samarali o'rin tutadigan aniq iqtisodiy tushunchalarni; iqtisodning siyosat va bozor munosabatlari bilan bog'liq qonuniyat asoslari va ulardan amalda foydalanish yo'l-yo'riqlarini; mustaqil faoliyat ko'rsatishda zarur bo'ladigan barcha iqtisodiy bilim, ko'nikma va malakalar majmuini o'zlashtirishni;

Xulosa qilib aytish mumkinki, hayotda qaysi sohani tanlashidan qat'i nazar, ehtiyoj darajasida iqtisodiy tayyorgarlikni o'zida shakllantirishni; iqtisodiy bilim asoslaridan to'g'ri va maqsadga muvofiq holda foydalana olish-shaxs barkamolligini belgilovchi axloqiy sifatlaridan biri, deb qarashni; iqtisodiy bilim asosidan xabardorlikni o'z faoliyati davomida jamiyat va davlat iqtisodiy, huquqiy siyosati asosida namoyon etadi.

ADABIYOTLAR

1. Daminova N. K. TA'LIM TASHKILOTLARIDA IJTIMOYILASHUV JARAYONLARINI BOSHQARISH IERARXIYASI //Proceedings of International Conference on Educational Discoveries and Humanities. – 2023. – T. 2. – №. 2. – С. 44-51.
2. Daminov N. K. SIMULTANEOUS TRANSLATION INTERPRETING AS A MODERN TYPE OF TRANSLATION //Academic research in educational sciences. – 2023. – T. 4. – №. 2. – С. 77-81.
3. Daminov N. Using some strategies in simultaneous interpreting process //E3S Web of Conferences. – 2023. – T. 381. – С. 01104.
4. KUDRATOVNA D. N. ИНТЕРФАОЛ УСУЛЛАРНИНГ ЧЕТ ТИЛЛАРНИ ЎҚИТИШДАГИ АҲАМИЯТИ //Scienceweb academic papers collection. – 2018.
5. Sukhrobovna N. T. AXBOROT TEXNOLOGIYALARDA MATNLARNING GRAMMATIK XUSUSIYATLARI //Gospodarka i Innowacje. – 2022. – T. 24. – С. 1087-1090.
6. Xidirovich N. X., Daminov N. Q. SINXRON TARJIMON NUTQIGA QO'YILADIGAN TALABLAR //IJTIMOIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIIY JURNALI. – 2023. – T. 3. – №. 4. – С. 21-27.